

Den åbne skole og skoletjenester

Birthe Bitsch Mogensen,
koordinator for Midtjylland,
SkoletjenesteNetværk
– Nationalt netværk af
skoletjenester

Kommentar til artiklen “Den åbne skoles rammer, didaktik og pædagogik” i MONA, 2015(3).

Trine Hyllested har skrevet en artikel i *MONA* om “Den åbne skoles rammer, didaktik og pædagogik”. Hun kommer bl.a. ind på skoletjenesterne, og her kommer en refleksion over netop skoletjenesterne og deres arbejde. Som koordinator i SkoletjenesteNetværk tager mit perspektiv på den åbne skole udgangspunkt i skoletjenesternes virkelighed, og jeg vil som et supplement til Trine Hyllesteds artikel komme med forskellige bud på det SkoletjenesteNetværk møder rundt i landet. SkoletjenesteNetværk er sat i verden i forbindelse med folkeskolereformen i et samarbejde mellem Kulturministeriet og Undervisningsministeriet, og Skoletjenesten på Sjælland er ansvarlig for projektet. Vi sidder fem koordinatore rundt i landet (Hjørring, Randers, Esbjerg, Fredericia og København) og en central projektledelse, og vores daglige virke er at skabe *vidensdeling, udvikling og netværk. Det gør vi mellem kultur-, lærings- og skoletjenester på museer, kulturinstitutioner og i kommuner. Alt sammen til gavn for skolerne og elevernes læring. Vi tilbyder gratis udvikling, konsulentbistand og vidensdeling* til skoletjenester, kommuner og skoleverdenen.

Læs mere om projektet her: <http://skoletjenestenetvaerk.dk/>.

Skoletjenesterne

Vi arbejder med skoletjenesterne både på museer, kulturinstitutioner, videnspædagogiske aktivitetscentre, naturvejledninger, historiske værksteder og forsyninger. Forsyning i denne forbindelse er renovation, affald, vand og varme. Vi hjælper med at få en forståelse af folkeskolereformen og hvilke muligheder der er i den for skoletjenesterne, fx den åbne skole og de gældende Fælles Mål som skoletjenesterne også skal arbejde med i deres forløb. Mange skoletjenester henviser direkte til gældende

Fælles Mål og nævner de for deres tilbud udvalgte kompetenceområder samt færdigheds- og vidensmål i skolens fag og skolens tværgående emner. Nogle skoletjenester kommer også med forslag til læringsmål der beskriver de fag-faglige læringsmål det konkrete undervisningsforløb understøtter, men netop læringsmål vil altid i sidste ende være lærerens ansvar. Det kan næsten lyde som om skolen bare er flyttet ud til en skoletjeneste, men det er ikke det der er vores formål. Det handler om at få en forståelse og et fælles sprog så det bliver nemmere at kommunikere sammen og sikre de rigtige læringsmål. Skoletjenesterne har det unikke i deres miljø og kan tilbyde noget som skolen ikke kan: de læringspotentialer den enkelte skoletjeneste og dens genstandsfelt på særlig vis rummer, og som rækker ud over de enkelte fag og emner i skolen. Det autentiske og anvendelsesorienterede kommer som en naturlig del i spil og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

SkoletjenesteNetværk har udbudt studiegrupper og temadage for skoletjenesterne om reformen, gældende Fælles Mål og pædagogiske emner. Vi har faciliteret at skoletjenester på tværs af institutioner har mødtes, diskuteret og udviklet sammen. Et eksempel er studiegruppen "Arkæologi i skolen" som er mundet ud i et konkret projekt hvor Ann Bodilsen, Holstebro Museum, og lærer/naturfagskonsulent Allan Sørensen udvikler et tværfagligt naturfagsforløb med arkæologi som omdrejningspunkt. Det vil du forhåbentlig høre mere om på Big Bang 2016.

Hvordan er det på skolerne?

Det som er sket med reformen, er at vi ikke kan sige at "sådan er det ude på skolerne". SkoletjenesteNetværk er nationalt og kommer hele landet rundt, og vi ser at det er vidt forskelligt fra kommune til kommune hvad der er fokus på, og hvordan det bliver udmøntet. Som Trine Hyllested nævner, kan pædagogisk læringscenter (PLC) være en god vej ind på skolerne. Det vi har oplevet, er at det er meget forskelligt hvordan PLC har fokus og bliver udmøntet i de forskellige kommuner. Nogle kommuner har det som fokus at samle alle faglige vejledere på skolerne i PLC så lærerne kan gå direkte til dem og få hjælp med deres undervisning i fx matematik eller hvordan de kan gribe undervisningen an så den bliver mere anvendelsesorienteret. Andre kommuner er slet ikke nået til at organisere PLC på deres skoler, og det er skolebibliotekarerne der er PLC. Det er det samme med den åbne skole: I rigtig mange kommuner er fokus lige nu på "Målstyret undervisning", mens andre har bevægelsesfokus. Vi oplever at det er svært at lave en fælles beskrivelse af hvordan det er i skolerne. Der er vi nødt til at være undersøgende hvad angår samarbejder med og kontakt til skolerne. I nogle kommuner er det også vidt forskelligt fra skole til skole da kommunerne vælger at lægge ansvaret ud til skoleledelserne. Nogle kommuner har organiseret en samlet skoletjenestekatalog med de samlede læringstilbud i kommunen der kommer ud

på lærerværelserne, og måske er der også en ambassadør på skolen som kan hjælpe lærerne ved spørgsmål. Eksempelvis har Københavns Kommune uddannet åbensko-leambassadører som er på alle skolerne og hjælper lærerne med mulighederne i den åbne skole.

Oplevelse af besøg efter folkeskolereformen

Det er meget forskelligt rundt i landet hvordan skoletjenesterne oplever forventningerne til skoletjenesten efter at folkeskolereformen for alvor er trådt i kraft. Nogle oplever mere efterspørgsel, andre oplever en anden efterspørgsel. Skoletjenesterne skal fx nu være gearret til at der kommer en hel årgang. Der er fagdage på skolerne som betyder at hele årgangen skal afsted. Fx har Naturcenteret i Randers oplevet denne forskel i efterspørgsel, og de skal kunne tage fire 3. klasser ad gangen. Det bliver så i et tæt samarbejde med lærerne, og de tager forskellige værksteder i brug for at det kan lade sig gøre med så mange elever på en gang. Andre steder oplever de en nedgang i besøgene som handler mere om strukturen og skemalægningen på skolen; det har nok ikke så meget med folkeskolereformen at gøre, men er mere en konsekvens af den ny arbejdstidsaftale.

Oplevelse til læring

Hvad er det som kendetegner det gode besøg hvor det bliver til mere end en oplevelsestur? Hvor oplevelse bliver til læring? Med baggrund i et par interviews jeg har foretaget af formidlingsansvarlige på Science Museerne og Naturhistorisk Museum i Aarhus, så er der nogle ting som er særlig vigtige for skoletjenesterne: at eleverne kommer før undervisningen starter så der er tid til lige at få jakker hængt op, placeret deres rygsække med mad og mulighed for at nå toiletbesøgene. At forløbet er afstemt på forhånd mellem lærer og formidler: Hvor er dette besøg i forhold til det emne som eleverne arbejder med? Er det et forforståelsesbesøg, er det inde i selve forløbet, eller er det en efterbehandling af et emne som eleverne er ved at afslutte? At der er en afstemning af roller mellem formidleren og lærerne om hvem der står for hvad.

Hvis der bliver taget højde for den slags aspekter, har eleverne optimale muligheder for læring og ikke bare en oplevelsestur. Det bliver en hukommelsesknage som læreren kan bruge hjemme på skolen i den efterfølgende tid når der skal bygges broer til museumsbesøget. Ved efterfølgende at tale besøget ind i undervisningen vil eleverne kunne huske oplevelserne, sansningerne etc. og kunne koble mere læring på besøget.

Transport

Som Trine Hyllested nævner, møder vi en del steder at transport til kulturinstitutionen er en udfordring. Vi er lige nu i gang med en kortlægning af dette så vi kan få synliggjort nogle gode modeller for hvordan det bliver løst rundt omkring i landet. Alle skoleledere på landets folkeskoler er desuden blevet spurgt om de strukturelle forhold der er ved at skulle have eleverne mere ud i de eksterne læringsmiljøer, og sammen udgør de to sæt svar indholdet i vores kortlægning om transport. Kortlægningen ventes færdig og offentliggjort lige inden jul 2015.

Kommende kortlægninger fra SkoletjenesteNetværk

SkoletjenesteNetværk laver i det kommende år flere nationale kortlægninger. Her sætter vi bl.a. fokus på skolernes brug af kulturinstitutionerne og skoletjenesterne, på forskellige måder at indgå partnerskaber og på læringsmål i forbindelse med de ture eleverne tager på. Det er spændende felter at dykke ned i, og vi ser frem til at dele vores viden med jer. I kan følge med via vores nyhedsbrev som I kan tilmelde jer på hjemmesiden www.skoletjenestenetvaerk.dk.

Konkrete spørgsmål til kortlægningerne kan stiles til Maria Havgry MH@skoletjenestenetvaerk.dk.

Dette var en refleksion over den virkelighed vi oplever at skoletjenesterne og kulturinstitutionerne har efter den åbne skoles og folkeskolereformens indtog i hele landet. Vi arbejder ihærdigt med at gøre det nemmere for skolerne at komme ud med deres elever og med at klæde skoletjenesterne endnu bedre på.

Kommentarer og spørgsmål modtages gerne på bbm@skoletjenestenetvaerk.dk.